

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 196/03-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészároša a Štefana Ogurčáka na verejnom zasadnutí 24. februára 2004 prerokoval prijatú sťažnosť M. K., bytom H., zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. B., Advokátska kancelária, H., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Humennom v konaniach vedených pod sp. zn. 11 C 552/94 a sp. zn. 11 C 553/94 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Humennom v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 552/94 p o r u š i l právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Humennom v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 552/94 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.

3. M. K. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Humennom povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. K. **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Humennom **p o v i n n ý** vyplatiť advokátovi JUDr. Ľ. B., H., na jeho účet do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2003 (na výzvy ústavného súdu doplnená podaniami z 9. októbra 2003 a 8. januára 2004) doručená sťažnosť M. K., H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. B., Advokátska kancelária, H., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenia čl. 144 ods. 1 ústavy, postupom Okresného súdu v Humennom (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 11 C 552/94 a sp. zn. 11 C 553/94.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 196/03-18 z 5. novembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť na ďalšie konanie, a to v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru postupom okresného súdu vo veciach vedených pod sp. zn. 11 C 552/94 a sp. zn. 11 C 553/94. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol (vyslovenie porušenia čl. 144 ods. 1 ústavy, priznanie náhrady mzdy v sume 96 000 Sk s úrokmi z omeškania, zaplatenie súdnych trov a trov jeho právneho zastúpenia v označených súdnych sporoch).

Sťažovateľ žiadal vysloviť nálezom, že postupom okresného súdu v predmetných veciach boli porušené jeho vyššie označené základné práva, prikázať okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov (konať „... za predpokladu dodržania naznačených porušených práv ...“) a priznať mu primerané finančné zadost'učinenie „v sume 200 000 Sk“. Zároveň žiadal uložiť okresnému súdu povinnosť zaplatiť mu trovy právneho zastúpenia.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k sťažnosti písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho podpredsedníčkou, vyjadrením sp. zn. Spr 4008/03 z 12. decembra 2003 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom z 8. januára 2004.

Okresný súd súhlasil s tým, aby ústavný súd „upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti a to v súlade podľa §-u 30 ods. 2 Zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/93 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky“.

Sťažovateľ požiadal „... Ústavný súd o konanie pred ÚS ... o možnosť predniesť dôkazy a argumenty osobne ... s vierou, že po desiatich rokoch bude rozhodnutie naozaj spravodlivé“.

Z vyššie uvedeného dôvodu ústavný súd v zmysle ustanovenia § 30 ods. 1 zákona o ústavnom súde predmetnú sťažnosť prerokoval na ústnom pojednávaní konanom 24. februára 2004 len za účasti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu, keď za okresný súd sa jeho zástupca nedostavil.

II.

Zo spisov okresného súdu sp. zn. 11 C 552/94 a sp. zn. 11 C 553/94 a písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav v predmetnej veci:

1. Žalobou podanou okresnému súdu 6. júna 1994 sa sťažovateľ domáhal ochrany osobnosti proti žalovanému č. 1 J. B. z B., č. 2 M. T. z H., č. 3 Základnej odborovej organizácie pri Chemlon, a. s., Humenné a č. 4 Základnej odborovej organizácie pri Chemes, a.s., Humenné (žalovaní zastúpení Odborovým zväzom Chémia Slovenskej republiky /ďalej len „odborový zväz“/). Na prvom pojednávaní konanom 20. júla 1994 (za prítomnosti sťažovateľa a jeho právnej zástupkyne, žalovaných č. 1 a č. 2) bolo uložené žalovaným predložiť písomné materiály týkajúce sa žaloby.

Na pojednávaní konanom 30. augusta 1994 (za prítomnosti sťažovateľa, jeho právnej zástupkyne a žalovaného č. 1) boli vypočutí prítomní účastníci. Pojednávanie bolo odročené za účelom vypočutia navrhovaných svedkov.

Pojednávanie konané 11. októbra 1994 (prítomní sťažovateľ, jeho právna zástupkyňa, žalovaní č. 1 a č. 2 a 5 predvolaných svedkov) bolo odročené pre neprítomnosť zákonného sudcu (rodinné dôvody).

Na pojednávaní konanom 2. novembra 1994 (prítomní sťažovateľ, žalovaní č. 1 a č. 2 a 3 svedkovia) bol vykonaný výsluch prítomných svedkov. Pojednávanie bolo odročené za účelom predloženia písomných vyjadrení žalovaných k žalobe a k vykonanému dokazovaniu.

Na pojednávaní konanom 22. novembra 1994 (prítomní sťažovateľ, žalovaní č. 1 a č. 2) bolo oboznámené vyjadrenie žalovaných. Pojednávanie bolo odročené na neurčito. Sťažovateľ bol poučený o povinnosti odstrániť nedostatky žaloby.

Sťažovateľ listom adresovaným predsedovi okresného súdu (doručenom 29. decembra 1994) vyslovil námietku predpojatosti zákonného sudcu.

Pojednávanie konané 31. januára 1995 bolo odročené na neurčito z dôvodu konania o námietke zaujatosti.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 12 Nc 20/95-114 z 15. marca 1995 nevyhlásil zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Uznesenie bolo doručené účastníkom 5. apríla 1995.

Pojednávanie konané 14. júna 1995 (prítomní sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa) bolo pre neprítomnosť žalovaných odročené.

Pojednávanie konané 24. júla 1995 (prítomní sťažovateľ, žalovaní č. 1 a č. 2) bolo odročené na neurčito za účelom navrhnutia ďalších svedkov.

Okresný súd 28. septembra 1995 predvolal účastníkov na pojednávanie stanovené na 10. október 1995.

Žalovaní č. 1 a č. 2 požiadali 15. augusta 1995 predsedníctvo odborového zväzu o poskytnutie právnej pomoci. Právnik odborov 9. októbra 1995 ospravedlnil neúčast' na pojednávaní.

Sťažovateľ 10. októbra 1995 rozšíril žalobu o Základnú odborovú organizáciu pri Chemlon, a. s., Humenné a Základnú odborovú organizáciu pri Chemes, a. s., Humenné ako žalovaných č. 3 a č. 4.

Pojednávanie konané 10. októbra 1995 (prítomná právna zástupkyňa sťažovateľa, žalovaní č. 1 a č. 2 a 1 svedok) bolo odročené na neurčito za účelom vyjadrenia žalovaných k navrhovanej zmene žaloby.

Okresný súd uznesením č. k. 11 C 552/94-180 z 23. októbra 1996 pripustil vstup navrhovaných subjektov do konania ako žalovaných č. 3 a č. 4 (právne zastúpených odborovým zväzom).

Okresný súd 23. októbra 1996 predvolal účastníkov na pojednávanie stanovené na 25. november 1996.

Okresný súd 18. novembra 1996 oznámil právnej zástupkyňi žalovaných (č. 1 až 4) odročenie pojednávania na neurčito z dôvodu námietky zaujatosti zákonného sudcu predloženej sťažovateľom 11. novembra 1996.

Okresnému súdu bolo 20. januára 1997 doručené uznesenie krajského súdu o nevyhlásení zákonného sudcu. Toto uznesenie bolo doručené účastníkom 31. januára 1997.

Z dôvodu sťažnosti podanej sťažovateľom 15. decembra 1996 Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ktoré si vyžiadalo aj súdny spis sp. zn. 11 C 552/94 dňa 3. februára 1997) bolo vytýčené pojednávanie na 27. jún 1997.

Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 27. júna 1997 upravil petit žaloby o povinnosť žalovaných zaplatiť mu nemajetkovú ujmu v sume 100 000 Sk a úhradu trov konania.

Na pojednávaní konanom 27. júna 1997 (prítomní sťažovateľ, žalovaní č. 1 a č. 2 a právny zástupca žalovaných č. 1 až 4) bola pripustená zmena petitu žaloby. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom zabezpečenia vyjadrení žalovaných k zmene petitu žaloby.

Okresný súd 26. augusta 1997 predvolal účastníkov a piatich svedkov na pojednávanie.

Pojednávanie konané 2. októbra 1997 (prítomní sťažovateľ, žalovaní č. 1 a č. 2) bolo z dôvodu námietky predpojatosti zákonného sudcu vznesenej sťažovateľom odročené na neurčito.

Okresnému súdu bolo 30. januára 1998 doručené uznesenie krajského súdu o vylúčení zákonného sudcu (lebo podania sťažovateľa „majú charakter sústavnosti“, čo môže vyvolať zmenu „v psychickom vzťahu sudcu k veci“).

Dňa 2. marca 1998 bol daný pokyn zákonného sudcu na doručenie uznesenia krajského súdu účastníkom.

Okresný súd 13. februára 2001 predvolal účastníkov na pojednávanie vytýčené na 14. marec 2001. Neúčast' na pojednávaní písomne ospravedlnili žalovaný č. 1 (služobná cesta v zahraničí), právna zástupkyňa žalovaných (pracovné dôvody). Právny zástupca sťažovateľa žiadal konanie prerušiť z dôvodu podania sťažnosti Európskemu súdu pre ľudské práva.

Pojednávanie konané 14. marca 2001 bolo odročené na neurčito za účelom zistenia stanoviska žalovaných k návrhu sťažovateľa na prerušenie konania.

Žalovaný č. 1 dňa 10. apríla 2001 písomne oznámil, že nesúhlasí s prerušením konania. Právna zástupkyňa žalovaných 18. apríla 2001 súhlasila s návrhom sťažovateľa.

Žalovaný č. 1 dňa 31. decembra 2001 oznámil, že zmenil svoje predchádzajúce stanovisko a súhlasí s návrhom sťažovateľa.

Okresný súd uznesením zo 17. januára 2002 návrh na prerušenie konania zamietol. (Európsky súd pre ľudské práva zamietol sťažovateľovu sťažnosť v časti namietajúcej porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru ako predčasnú). Uznesenie bolo doručené účastníkom

28. januára 2002. Krajský súd o odvolaní sťažovateľa z 29. januára 2002 rozhodol (zamietavo) 31. januára 2003.

Okresný súd 14. apríla 2003 predvolal účastníkov na pojednávanie stanovené na 23. máj 2003.

Sťažovateľ 6. mája 2003 vzniesol námietku predpojatosti zákonného sudcu. Z uvedeného dôvodu okresný súd 7. mája 2003 zrušil vytýčený termín pojednávania a 21. mája 2003 predložil súdny spis krajskému súdu.

Rozhodnutie krajského súdu z 26. júna 2003 o nevyhlúčení zákonného sudcu z pojednávania a rozhodovania vecí bolo 18. augusta 2003 doručené okresnému súdu, ktorý ho spolu s predvolaním na pojednávanie vytýčené na 17. október 2003 doručil účastníkom 29. septembra 2003.

Z dôvodu čerpania dovolenky zákonným sudcom bol zmenený termín pojednávania na 14. november 2003.

Právna zástupkyňa žalovaných 13. októbra 2003 ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní a žiadala o zmenu termínu jeho konania. Okresný súd preložil pojednávanie na 21. november 2003.

Sťažovateľ 31. októbra 2003 opätovne vzniesol námietku predpojatosti proti zákonnému sudcovi.

Okresný súd 4. novembra 2003 oznámil sťažovateľovi, že podľa § 15a ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku nebude prihliadať na vznesenú námietku zaujatosti, „... pretože ide o námietky podané z tých istých dôvodov, ktoré boli podané v podaní z 2. 5. 2003“.

Právny zástupca sťažovateľa 7. novembra 2003 žiadal z dôvodu vznesenej námietky pojednávanie odročiť.

Právna zástupkyňa žalovaných (z dôvodu vyššie uvedenej žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa) 20. novembra 2003 telefonicky ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní.

Právny zástupca sťažovateľa 21. novembra 2003 žiadal odročiť pojednávanie na neurčito z dôvodu sťažnosti podanej ústavnému súdu.

Pojednávanie konané 21. novembra 2003 bolo odročené na 14. január 2004. V uvedený deň okresný súd písomne sťažovateľovi oznámil (doručené 26. novembra 2003),

že neakceptuje jeho žiadosť o odročenie pojednávania a bude vo veci konať aj v prípade jeho neúčasti.

Súdny spis sp. zn. 11 C 552/94 (vrátane pripojeného súdneho spisu sp. zn. 11 C 553/94) bol 15. decembra 2003 doručený ústavnému súdu a vrátený späť okresnému súdu 8. januára 2004. Pojednávanie konané 14. januára 2004 bolo odročené na neurčito na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý navrhol pokračovať v konaní až po rozhodnutí ústavného súdu o sťažnosti.

2. Zo súdneho spisu sp. zn. 11 C 553/94 pripojeného k súdnemu spisu sp. zn. 11 C 552/94 ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal 8. júna 1994 na okresnom súde žalobu o ochranu osobnosti proti žalovanému M. T. z H. (ktorý je vo vyššie uvedenej veci účastníkom konania ako žalovaný č. 2). Na prvom pojednávaní konanom 20. júla 1994 boli vypočutí sťažovateľ a žalovaný.

Na pojednávaní konanom 30. augusta 1994 (prítomní sťažovateľ, jeho právny zástupca a žalovaný) okresný súd uznesením spojil veci sp. zn. 11 C 553/94 a sp. zn. 11 C 552/94 na spoločné konanie, ktoré bolo ďalej vedené pod sp. zn. 11 C 552/94.

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o ochranu osobnosti vedenom pod sp. zn. 11 C 552/94 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1.1. Takto bol predmet vymedzený uznesením o prijatí predmetnej sťažnosti na ďalšie konanie. Na ústnom verejnom pojednávaní 24. februára 2004 však sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal zmenu predmetu konania, a to jeho rozšírenie o posúdenie postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 678/94,

ako aj o vyslovenie porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu ku všetkým napadnutým konaniam.

1.2. Avšak vzhľadom na predmet konania vymedzeného sťažnosťou sťažovateľa a uznesením ústavného súdu o jej prijatí na ďalšie konanie sa ústavný súd nemohol týmito návrhmi sťažovateľa zaoberať. Ústavný súd už vo svojej judikatúre uviedol, že zvláštnosť konania pred ústavným súdom vyplývajúca z toho, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh (sťažnosť) neodloží alebo neodmietne, prijme ho podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie „v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu“, vylučuje možnosť navrhovateľa (sťažovateľa) meniť návrh na začatie konania (napr. I. ÚS 36/02, I. ÚS 109/02). Ústavný súd sa preto nezaoberal uvedenými rozšírenými námietkami (návrhmi) sťažovateľa proti postupu okresného súdu.

2. Okresný súd vo svojom vyjadrení z 12. decembra 2003 vykonal prehľad úkonov v predmetnej veci s poukazom na časté odročovanie pojednávaní z dôvodu námietok zaujatosti zákonného sudcu, opakovane predkladaných sťažností, častého pripájania súdneho spisu sp. zn. 11 C 552/94 k ďalším konaniam sťažovateľa vedeným na okresnom súde (veci sp. zn. 11 C 678/94, 11 C 1074/96 a 11 C 678/97) a predloženie predmetného spisu Kancelárii zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva.

Podľa názoru okresného súdu „tak ako to vyplýva z prehľadu úkonov v predmetnej veci, ktorá nebola doposiaľ rozhodnutá, tento stav je zapríčinený konaním samotného žalobcu, ktorý využíva všetky prostriedky na oddialenie rozhodnutia vo veci ...“

3. Sťažovateľ vo svojom stanovisku z 8. januára 2004 nesúhlasil „... s vyjadrením Okresného súdu v Humennom, že využívam všetky prostriedky na oddialenie vo veci rozhodnutia. Nemôžem a ani nemám úctu voči sudcom Okresného súdu v Humennom ... V roku 1995 som ... navrhol ukončenie sporu. Sudca to však neakceptoval ...“

K predmetnému tvrdeniu sťažovateľa ústavný súd poznamenáva, že podľa zápisnice z pojednávania konaného 24. júla 1995 sťažovateľ navrhol zmier s tým, že sa mu žalovaní (v tom čase ešte len žalovaní č. 1 a č. 2) na najbližšej konferencii odborov ospravedlnia, ináč trvá na žalobe. Žalovaný č. 2 s týmto návrhom nesúhlasil, lebo na konferencii nekonal osobne, ale v mene výboru základnej odborovej organizácie.

4. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote garantované v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

4.1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie o predmetnej občianskoprávnej veci trvá od podania žaloby (8. júna 1994) do pojednávania konaného 14. januára 2004 vyše deväť rokov a sedem mesiacov bez rozhodnutia vo veci samej.

4.2. Za uvedené obdobie bolo vykonaných 14 pojednávanií, z ktorých 7 bolo odročených z iniciatívy, resp. dôvodov na strane sťažovateľa, jedno (14. júna 1995) pre neprítomnosť žalovaných a jedno (11. októbra 1994) pre neprítomnosť zákonného sudcu (rodinné dôvody).

Pojednávanie konané 22. novembra 1994 okresný súd odročil z dôvodu nutnosti odstránenia nedostatkov žaloby, pojednávania konané 31. januára 1995, 2. októbra 1997, 21. novembra 2003 odročil z dôvodu námietok predpojatosti zákonného sudcu prednesených sťažovateľom, pojednávanie konané 27. júna 1997 odročil z dôvodu zabezpečenia vyjadrení žalovaných k petitu žaloby, pojednávanie konané 14. marca 2001 odročil z dôvodu zabezpečovania stanoviska žalovaných k sťažovateľovmu návrhu na

prerušenie konania (podal sťažnosť Európskemu súdu pre ľudské práva), pojednávanie konané 21. novembra 2003 odročil na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa z dôvodu sťažnosti podanej ústavnému súdu a 14. januára 2004 pojednávanie odročil na návrh právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý žiadal pokračovať v konaní až po rozhodnutí ústavného súdu o jeho sťažnosti.

Časté odročovanie pojednávanií (spôsobené najmä konaním sťažovateľa) malo podľa názoru ústavného súdu značný vplyv na celkovú dĺžku doterajšieho konania.

4.3. Taktiež námietky sťažovateľa na predpojatosť zákonných sudcov boli dôvodom negatívne ovplyvňujúcim dĺžku konania. Z uvedeného dôvodu sa v danej veci nekonalo v čase:

- od 29. decembra 1994 (vznesenie námietky) do 5. apríla 1995 (doručenie uznesenia krajského súdu účastníkom), t. j. 3 mesiace a 1 týždeň,
- od 11. novembra 1996 do 31. januára 1997, t. j. 2 mesiace a 2 týždne,
- od 2. októbra 1997 do 2. marca 1998, t. j. 5 mesiacov,
- od 6. mája 2003 do 29. septembra 2003, t. j. 4 mesiace a 3 týždne,
- od 31. októbra 2003 do 14. januára 2004 (nový termín pojednávania za odročené pojednávanie z 21. novembra 2003), t. j. 2 mesiace a 2 týždne.

Konanie o námietkach predpojatosti trvalo celkove 18 mesiacov, pričom iba v jednom prípade bolo námietke sťažovateľa vyhovené (30. januára 1998), a aj to z dôvodu, že tieto podania sťažovateľa „majú charakter sústavnosti“.

4.4. Ďalšími skutočnosťami majúcimi vplyv na dĺžku konania boli vybavovanie sťažnosti podanej sťažovateľom Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (súdny spis nebol k dispozícii okresnému súdu štyri mesiace), návrh sťažovateľa na prerušenie konania z dôvodu podania sťažnosti Európskemu súdu pre ľudské práva (konanie o tomto návrhu trvalo na okresnom súde a aj krajskom súde od 14. marca 2001 do 14. apríla 2003, t. j. dva roky a jeden mesiac), resp. obdobie od 21. novembra 2003 doteraz, keď boli

odročené posledné pojednávania na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa z dôvodu prerokovania jeho sťažnosti na ústavnom súde, t. j. tri mesiace.

Z vyššie uvedených dôvodov sa okresný súd nezaoberal rozhodovaním o merite veci spolu dva roky a osem mesiacov.

4.5. Vychádzajúc zo skutočností uvedených vyššie pod bodmi 4.2. až 4.4. ústavný súd konštatuje, že z celkovej doterajšej doby trvania konania vo veci sp. zn. 11 C 552/94 (vyše deväť rokov a sedem mesiacov) sa okresný súd zaoberal z už vyššie uvedených dôvodov riešením problémov nesmerujúcich priamo k rozhodnutiu vo veci samej v celkovom trvaní najmenej štyroch rokov a dvoch mesiacov.

Táto doba významnou mierou prispela k predĺženiu celkovej doby predmetného občianskeho právneho konania, pričom vzhľadom na dôvody, ktoré vyvolali toto predĺženie, nemožno túto dobu pripísať na ťarchu postupu okresného súdu v predmetnom konaní a ani na vrub právnej zložitosti prerokovávanej veci.

4.6. Pri posudzovaní správania sťažovateľa v preskúmvanej veci ústavný súd konštatuje, že na celkovej dĺžke konania sa podieľal aj sťažovateľ, a to z dôvodov uvedených vyššie pod bodmi 4.2. až 4.4. (námietky predpojatosti, rozšírenie účastníkov konania, sťažnosť Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, návrh na prerušenie konania, odročovanie pojednávaní).

V súvislosti s procesnými úkonmi účastníkov konania ústavný súd už vyslovil, že „využitie možností daných sťažovateľovi Občianskym súdnym poriadkom na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie konania, ale nemožno ho kvalifikovať ako postup súdu, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy“ (napr. II. ÚS 31/01). Zároveň „dĺžku konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietahov“ v prípade, keď súd o procesných návrhoch sťažovateľa konal a rozhodoval bez zbytočných prietahov (napr. II. ÚS 41/00). V tejto súvislosti ústavný súd v súlade so svojou

doterajšou judikatúrou (napr. I. ÚS 90/02) poznamenáva, že účastník konania pred všeobecným súdom, ktorý podal sťažnosť na zbytočné prietahy ústavnému súdu, nemôže odmietat' ďalšiu súčinnosť so všeobecným súdom s poukazom na to, že vo veci zbytočných prietahov koná ústavný súd. V súlade s uvedeným ústavný súd uzavrel, že správanie sťažovateľa významnou mierou prispelo k predĺženiu konania vo veci samej.

4.7. Ústavný súd ďalej skúmal postup okresného súdu v predmetnom konaní z hľadiska zisťovania eventuálnych dôvodov (príčin) sťažovateľom namietaného porušenia označených základných práv.

Ústavný súd konštatuje, že v priebehu konania došlo k prietahom v konaní predovšetkým v období od 2. marca 1998 (pokyn pre súdnu kanceláriu na doručenie uznesenia krajského súdu účastníkom) do 13. februára 2001 (predvolanie na pojednávanie), t. j. v trvaní dvoch rokov a jedenástich mesiacov.

Uvedené obdobie v trvaní dvoch rokov a jedenástich mesiacov, ktoré je charakterizované nečinnosťou okresného súdu (počas jeho trvania nevykonal žiadne úkony smerujúce k meritórnemu vybaveniu veci), kvalifikuje ústavný súd ako prietahy v konaní spôsobené postupom okresného súdu.

4.8. Vyššie uvedené prietahy, ktoré neboli závislé od zložitosti veci a ani neboli vyvolané správaním sťažovateľa, bolo potrebné v súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) považovať za zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, lebo postup okresného súdu nesmeroval k zabezpečeniu základného účelu ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, t. j. odstráneniu stavu právnej neistoty, v ktorej sa dotknutý účastník konania nachádza.

4.9. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4.10. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadné odlišnosti. Konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov znamená teda aj konštatovanie porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

5. V nadväznosti na výrok o porušení označených základných práv a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať bez zbytočných priet'ahov.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ z dôvodu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza, požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk, resp. podľa posledného návrhu na rozhodnutie predneseného na ústnom verejnom pojednávaní ponechal výšku náhrady nemajetkovej ujmy na úvahu ústavného súdu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde v sume 30 000 Sk, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri bod 4.7. a 4.8. tejto časti) považuje za primerané, pričom prihliadol aj na skutočnosti uvedené v bodoch 4.2. až 4.6. tejto časti, ktoré tiež významnou mierou prispeli k predĺženiu celkovej doby konania.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania vo výške 8 800 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia advokátom JUDr. Ľ. B., H., tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 4.

Ústavný súd vychádzajúc z predložených písomných materiálov mu priznal náhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, napísanie s'ťažnosti) v hodnote po 4 270 Sk (základom pre výpočet výšky odmeny za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk a k tomu dvakrát náhrada režijného paušálu po 128 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3, § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Odmenu za účasť právneho zástupcu s'ťažovateľa na ústnom pojednávaní konanom 24. februára 2004 vrátane náhrady hotových výdavkov ústavný súd nepriznal, pretože na ňom neboli prednesené žiadne nové skutočnosti (doteraz ústavnému súdu neznáme), ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci, a ústavný súd rozhodol len na základe predložených mu (písomných) listinných dôkazov, t. j. s'ťažnosti a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a obsahu predmetného súdneho spisu (mutatis mutandis I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 104/03). Ústavný súd vyjadrenie právneho zástupcu zo 7. januára 2004, ktoré obsahovalo len nesúhlas s upustením od ústneho pojednávania, nepovažoval za úkon právnej pomoci, za ktorý mu v danej veci patrí odmena, a preto za toto vyjadrenie žiadnu odmenu nepriznal.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2004